

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: 01.09.2017

Saksnummer:

Saksbehandler: Morten Johannessen

Dato saksframlegg: 17.08.2017

Sak 2017/36: Arbeid med forvaltningsplan

Bakgrunn

Forskriften for Jomfruland nasjonalpark § 12 stiller krav til at det utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon med videre. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet stiller krav til at det før 2021 foreligger en besøksstrategi og anbefaler at den inngår i arbeidet med forvaltningsplan når den utarbeides for første gang eller revideres.

Det foreligger en mal for forvaltningsplaner, utarbeidet av Miljødirektoratet i 2013 som blir utviklet videre. Det foreligger også en veileder for besøksforvaltning, se:

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2015/September-2015/Veileder-for-besoksforvaltning-i-norske-verneomrader/>

I sak 2017/21 i møte 19.05.17 vedtok styret at igangsetting av arbeid med forvaltningsplan og da spesielt retningslinjene til verneforskriften er prioritert arbeid framover.

I sak 2017/29 i møte 16.06.17 vedtok styret at styret ønsker å involvere seg direkte i arbeidet med forvaltningsplanen og at styreleder utarbeider forslag til møteplan i samarbeid med forvalter, med utgangspunkt i forslag fra Torstein Kiil og tillegg fra forvalter.

Det foreligger et utkast til forvaltningsplan datert februar 2016. Se:

<https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Jomfruland/Dokument/Oversendelse%20til%20Mdir/Vedlegg%2013%20Utkast%20forvaltningsplan%20februar%202016.pdf> Utkastet ble utarbeidet parallelt med verneprosessen, og en god del problemstillinger som kom opp i prosessen er håndtert. Det har imidlertid kommet opp flere problemstillinger etter det.

Utkastet bygger i ganske stor grad på forvaltningsplanene for de tidligere verneområdene Jomfruland landskapsvernområde (2012), Sandbakken (2010), Skadden (2010) og Stråholmen (2010). Beskrivelse av verneverdier, trusler, forvaltningsmål, bevaringsmål og forslag til tiltak er tatt inn, slik at det planarbeidet som er gjort tidligere er bevart og dermed er en del av helheten i det videre arbeidet.

Utkastet lå ved verneforslaget da verneforslaget var til sentral behandling. Direktoratet tok ikke stilling til det, men meldte tilbake at planen var kommet relativt langt og er et godt grunnlag for styrets videre arbeid.

Det er ikke satt frist for når forvaltningsplanen skal være ferdig, ut over at det skal være en gjeldende besøksstrategi før 2021. Miljødirektoratet forventer nok likevel at det blir god framdrift i arbeidet.

Forvaltningsplaner skal revideres minst hvert tiende år.

Vurdering

Innhold

Det er et krav at en besøksstrategi skal inngå i forvaltningsplanen, noe som kommer i tillegg til det som ligger i utkastet.

Tidligere planarbeid er integrert i utkastet og er en del av helheten i det videre arbeidet. Kunnskapen og vurderingene derfra er viktige for å gjøre et godt arbeid.

Utkast til forvaltningsplan er et omfattende dokument og er for tungt til å fungere som en operativ plan. Planen bør derfor deles opp, kanskje i så mange som i fem deler. Med utgangspunkt i utkastet kan det gjøres omtrent slik:

Del 1: «Statisk del»

Forord

-Forvaltningsordningen

--Naturmangfoldloven

Innledning

Naturgrunnlaget

-Bakgrunn for nasjonalparken

-Områdevern og verneformer

-Beskrivelse og oversiktskart

-Verneformål

-Verneforskriftene

-Om forvaltningsplanen

-Forvaltningsmål og bevaringsmål

Historisk bruk

-Bosetting

-Fiske

-Landbruk

-Hytter

-Reiseliv

Andre del er besøksstrategien, inkludert en tiltaksplan. Når besøksstrategien kommer før verneverdier og brukerinteresser, er det fordi strategien er førende for forvaltningsmål og bevaringsmål, retningslinjer og anbefalinger til verneforskriften. Etter veilederen kan denne delen inneholde:

Del 2: Besøksstrategi

-Formål

-Kort om rammeverket

-Kunnskapsgrunnlaget

-Sårbare naturverdier

-Reiselivet

-Den besøkende

-Annen relevant kunnskap

-Sammenstilling og situasjonsanalyse av kunnskap

-Mål og strategiske grep

-Mål med besøksforvaltning

-Strategiske grep

Tredje del bør gjelde verneverdier, brukerinteresser og øvrige forvaltningsoppgaver. Det gis forvaltningsmål og bevaringsmål, retningslinjer og anbefalinger til verneforskriften, samt valg av tiltak.

Del 3: Verneverdier, brukerinteresser og øvrige forvaltningsoppgaver

Verneverdier

-Naturtyper og arts mangfold på sjøbunnen, fiskearter og bestander

-Naturtyper og arts mangfold på land

-Fugl

-Pattedyr

-Oppsummering biologiske verdier på land

-Landskapsverdier på land

- Landskap i sjø
- Kulturminner
- Sammenstilling av verneverdier
- Naturvernområder før nasjonalparken

Brukerinteresser

- Næringsfiske og akvakultur
- Landbruk
- Reiselivsnæring
- Hytter og andre bygninger
- Veger og ledningsanlegg
- Anlegg og innretninger
- Ferdse og friluftsliv

- Lagring, utsetting og opptak av småbåter
- Fritidsfiske, jakt og fangst
- Annet uttak av naturressurser
- Motorferdsel
- Forskning, bestandsovervåking, formidling og undervisning
- Forholdet til gjeldende arealplaner

Øvrige forvaltningsoppgaver

- Oppfatninger og ønsker lokalt
- Informasjon og tilrettelegging
- Forurensning og forsøpling

Fjerde del er retningslinjer og informasjon for forvaltningen:

Del 4: Retningslinjer og informasjon for forvaltningen

- Miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven
- Dispensasjoner
- Saksbehandling
- Myndighet og oppgaver
- Miljøvedtaksregisteret
- Oppsyn

Femte del inneholder litteraturliste og vedlegg, herunder en sammenstilling av planlagte tiltak.

Del 5: Litteratur og vedlegg

Litteratur

Vedlegg

- Forskrift for Jomfruland nasjonalpark
- Forskrift for Stråholmen - landskapsvernområde
- Fem detaljkart
- Arter på norsk rødliste
- Tiltak, ny kunnskap, overvåking og utredninger

- Kart over delområder i forbindelse med forvaltningen på Jomfruland
- Kart over delområder i forbindelse med forvaltningen på Stråholmen
- Kart over inndeling av beiter på Stråholmen
- Kart over arealer i landskapsvernområdene på Stråholmen som kan fulldyrkes
- Opplysninger om bygninger, anlegg og innretninger

Behov for eksterne utredninger

Selv om utkast til forvaltningsplan er fra februar 2016 (basert på kunnskap fram til 2015) og bør oppdateres på noen områder, er mye av kunnskapsgrunnlaget og vurderingene der tilstrekkelig for videre arbeid med forvaltningsplanen. Det kan imidlertid være aktuelt å utrede noen tema spesielt. To av dem er:

Besøksstrategi

I verneprosessen gjennomførte Asplan Viak en bruksanalyse som dekker mye av behovet i besøksstrategien, men kartlegging av reiselivsnæring er antakelig i svakeste laget, da reiseliv/servicenæring er kartlagt lokalt på øyene, men ikke i Kragerø eller i regionen. Videre bør det ses på om materialet fra spørreundersøkelsen kan gir mer informasjon om de besøkende enn det som framgår av rapporten, blant annet når det gjelder nasjonalitet og bosted. Det er mulig at det bør gjøres et eget arbeid med å kartlegge på hvilken måte førstegangsbesøkende som ikke har tilknytning i regionen orienterer seg om området/nasjonalparken i forkant av besøket. Styret har fått tildelt 100 000 kr til arbeid med forvaltningsplan i 2017 som dette kan finansieres fra.

Skjøtselsplaner

Skjøtselsplaner er bare aktuelt på Stråholmen og Jomfruland. På Stråholmen er forvaltningsplanen så pass detaljert og direkte innrettet mot skjøtsel at den er tilstrekkelig i denne omgang. Det samme gjelder områdene på Jomfruland som lå i de tidligere verneområdene, selv om forvaltningsplanen der er mer grovmasket. Det er imidlertid behov for å få utarbeidet skjøtselsplaner for delområder på Jomfruland som ikke var tidligere verneområder. Det gjelder: Vestre Saltstein (ca. 30 daa), Tangbukta (ca. 30 daa), Tårnskogen (ca. 75 daa), Tårntjenna (ca. 5 daa). På bakgrunn av styresak 2017/19 om prioritering av forvaltningstiltak i 2017, ble det 10. juni sendt ut forespørsel til sju aktuelle konsulentfirma om tilbud på å utarbeide disse skjøtselsplanene. Firmaene er: Biofokus, Rådgivende biologer, Aurland naturverkstad, Norsk institutt for bioøkonomi, Faun naturforvaltning, Asplan Viak og Kulturlandskapsenteret. Se vedlegg 1. Frist for å gi tilbud var 15. august. Pr. 17. august ser det ikke ut til å ha kommet inn noen tilbud. En mulig forklaring er at det i forespørselen er satt en budsjettbegrensning på 100 000 kr, jf. styrebehandlingen av sak 2017/19. Styret inviteres til å drøfte hvordan dette skal håndteres.

Organisering

På bakgrunn av sak 2017/29 om organisering av arbeid med forvaltningsplan der styret ønsker å delta direkte i arbeidet, bør det legges det opp til at styret fungerer som en «kombinert arbeids- og styringsgruppe».

Rådgivende utvalg opprettes og brukes aktivt for å medvirke i prosessen. Det kan forventes at utvalget vil kunne bidra på relativt mange områder, og det bør trekkes inn i minst to faser i arbeidet. Involveringen bør være i form av arbeidsseminarer og det legges opp til muligheter til skriftlige innspill i etterkant av seminarene.

Hvis forvaltningsplanen deles opp i fem deler som foreslått i kapittel om innhold ovenfor, bør forvalter kunne utarbeide del 1, del 4 og del 5 uten vesentlig medvirkning fra styret eller utvalget, da disse delene i all hovedsak vil inneholde kunnskapsgrunnlag, rammeverk, sammenstillinger og kart/presentasjoner.

Styrets og Rådgivende utvalgs arbeid kan da rettes mot del 2: Besøksstrategi og del 3: Verneverdier, brukerinteresser og øvrige forvaltningsoppgaver.

Framdrift

Neste styremøte som er planlagt 13. oktober bør være et heldagsmøte som i størst mulig grad er forbeholdt arbeid med forvaltningsplanen. Forvalter legger til rette ved å legge fram materiale og trekke opp problemstillinger så langt arbeidet har kommet til da.

Det er vanskelig å forutsi om det arbeidet styret får gjort 13. oktober vil være tilstrekkelig dekkende til at utvalget kan trekkes inn i neste fase. Det bør styret ta stilling til på møtet. Hvis styret har behov for et møte til om saken, kan det legges inn et ekstra møte på slutten av året. Det vil i så fall være det sjette møtet i 2017, noe som er over minstekravet i vedtektene for nasjonalparkstyrer i ordinær drift (og kanskje også budsjett for styret). Alternativet er at saken kommer opp på første møte tidlig i 2018.

Blant annet avhengig av hva som kommer opp underveis, er det ikke enkelt å legge en videre stringent framdriftsplan, men med mulig to styremøter om saken i 2017, to arbeidsseminarer i utvalget og påfølgende styrebehandling, synes det som noenlunde realistisk at forslag til forvaltningsplan sendes på høring i mars/april 2018. Etter seks ukers høring med påfølgende saksforberedelse, kan planen antakelig sluttbehandles i styret på siste møte før sommeren 2018 og sendes Miljødirektoratet til godkjenning en til to uker etter det.

Det vil uansett være en god framdrift hvis en ser til for eksempel Raet nasjonalpark der de regner med å bruke vesentlig lengre tid.

Revisjon

Forvaltningsplaner skal i utgangspunktet revideres hvert tiende år, men med en nyopprettet nasjonalpark der det ganske sikkert vil komme opp problemstillinger de første årene som ikke er håndtert tilstrekkelig godt i planen, bør planen revideres før det. Det kan vurderes underveis, men bør drøftes i den første utgaven. Det kan for eksempel tenkes at en revidert, gjeldende plan i slutten av neste styreperiode (2023) vil være hensiktsmessig.

Innstilling

Det kjøpes inn tjenester for å kartlegge reiselivsnæring i regionen som er relevant for besøksstrategien og å supplere tidligere gjennomført bruksanalyse når det gjelder kartlegging av besøkende og hvordan førstegangsbesøkende orienterer seg om området/nasjonalparken i forkant av besøket. Finansieres fra tildelt beløp på 100 000 kr i 2017 til arbeid med forvaltningsplanen.

Styret inviteres til å drøfte om det skal gjøres et nytt forsøk på å innhente tilbud på å utarbeide skjøtselsplaner for fire delområder på Jomfruland og på hvilke økonomiske forutsetninger, eller om arbeid med skjøtselsplanene skal utsettes.

Styret fungerer som en kombinert arbeids- og styringsgruppe for forvaltningsplanen, og behandler planen før høring og før oversendelse til Miljødirektoratet for godkjenning.

Rådgivende utvalg opprettes og brukes aktivt for å medvirke i prosessen. Utvalget trekkes inn i minst to faser. Involveringen skal være i form av arbeidsseminarer og det legges opp til muligheter til skriftlige innspill i etterkant av seminarene.

Styrets og utvalgets arbeid rettes mot del 2: Besøksstrategi og del 3: Verneverdier, brukerinteresser og øvrige forvaltningsoppgaver.

Forvalter utarbeider del 1, del 4 og del 5 av planen uten vesentlig involvering av styret eller utvalget.

Heldags styremøte 13. oktober forbeholdes i størst mulig grad arbeid med forvaltningsplanen. På møtet tar styret stilling til om utvalget skal trekkes inn i neste fase eller styret vil ha et møte til om saken.

Målsettingen er at forvaltningsplanen sendes på høring i mars/april 2018 med sluttbehandling i siste styremøte før sommeren 2018 og påfølgende oversendelse til Miljødirektoratet for godkjenning.

Styret inviteres til å drøfte forslag om organisering og framdriftsplan.

Vedlegg:

Forespørsel 10.06.17 om tilbud på utarbeidelse av skjøtselsplaner